

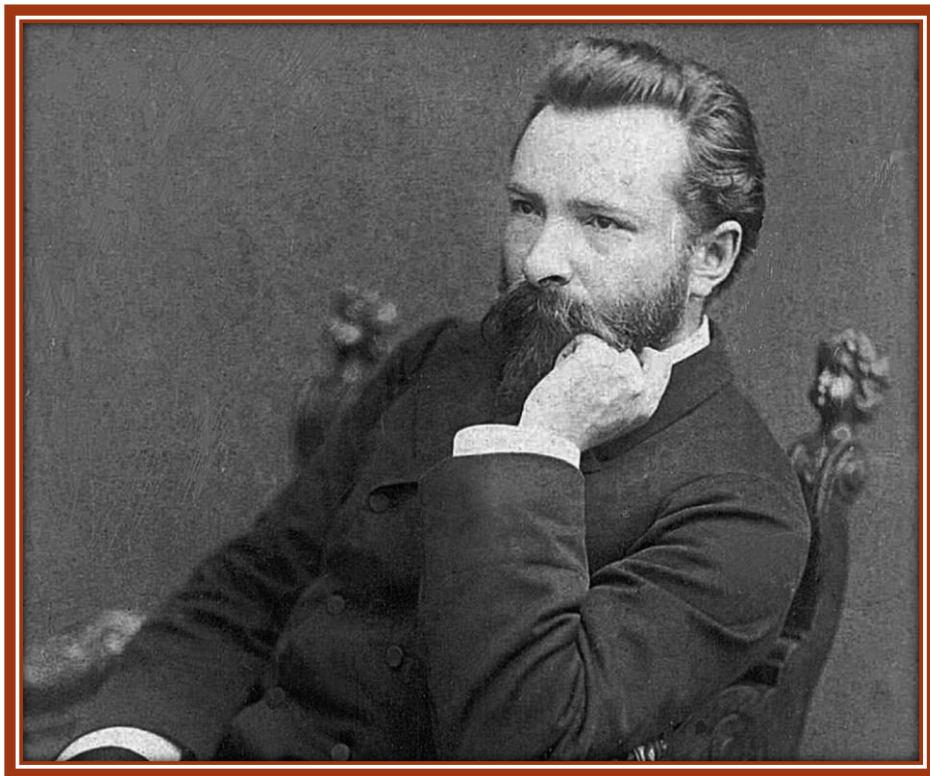
Utopia naukowa w *Lalce*

Wokulski, Ochocki i Geist –
geniusze nowej epoki

Cechy światopoglądu pozytywistycznego, które mogły stać się fundamentem ówczesnych utopii techniczno-cywilizacyjnych

- scjentyzm kult nauki → marzenia o nowej cywilizacji opartej na nauce (wiedzy) i najnowszych osiągnięciach techniki;
- optymizm poznawczy → wiara w poznawalność mechanizmów rządzących światem → cywilizacja przyszłości będzie pozbawiona wcześniejszych ograniczeń;
- utilitaryzm → idea użyteczności społecznej → nowoczesne społeczeństwo przyszłości jako samowystarczalna i funkcjonalna struktura/funkcjonalność wynalazków ułatwiających codzienne życie.

Julian Ochorowicz pierwowzorem postaci Ochockiego

- Julian Ochorowicz był twórcą parapsychologii, okultystą, wynalazcą, fotografem i przyjacielem ze szkolnej ławki Bolesława Prusa
- - Wiele dokonań rzeczywistych Juliana Ochockiego Bolesław Prus przeniósł do powieści "Lalka" - opowiada Marek Borucki, historyk, autor książki "Wielcy zapomniani. Polacy, którzy zmienili świat".
- Julian Ochorowicz udoskonalił telefon tak, że łączenie było możliwe na duże odległości. Niektórzy uważają go za prekursora telewizji. Był znawcą mediumizmu, telepatii i hipnotyzmu. Zajmował się organizacją turystyki i wypoczynku, założył wiele pensjonatów wypoczynkowych. W Wiśle do dziś stoi jego dom, nazywany Ochorowiczówką, gdzie urządzał owiane złą sławą seanse spirytystyczne.

Odkrycia i wynalazki w *Lalce*

<http://nplp.pl/arttykul/odkrycia-i-wynalazki/>

Profesor Geist

[https://nplp.pl/art
ykul/geist/](https://nplp.pl/artykul/geist/)

	Wokulski	Geist	Ochocki
wynalazek	<ul style="list-style-type: none"> – maszyna pompująca wodę (łac. <i>perpetuum mobile</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> – materiał wybuchowy – metal lżejszy od powietrza 	<ul style="list-style-type: none"> – maszyny latające
funkcja wynalazku	<ul style="list-style-type: none"> – ułatwienie pracy fizycznej (wyręczenie człowieka) 	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój techniki wojskowej – rozwój nauki (cywilizacji) – rozwój ludzkiej rasy (ludzie staną się <i>szlachetniejsi i lepsi</i>) – nowe spojrzenie na naturę 	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie nowej „podniebnej” cywilizacji – rozwój człowieka – stworzenie świata pozbawionego ograniczeń świata współczesnego – wynalazek jako fundament rewolucji technicznej
rzeczywiste efekty	<ul style="list-style-type: none"> – brak (maszyna zepsuła się, nie działa) 	<ul style="list-style-type: none"> – udoskonalenie technik zabijania ludzi (powstanie nowego typu broni) – majątek Geista (pozwalający mu usamodzielnic się, żyć w samotności i prowadzić dalsze badania) – brak (plany dotyczące stworzenia metalu pozostają w sferze marzeń) 	<ul style="list-style-type: none"> – brak (plany Ochockiego są jedynie marzeniami idealisty)
stosunek ludzi do wynalazku i wynalazcy	<ul style="list-style-type: none"> – negatywny stosunek ojca Stanisława do jego młodzieńczych fascynacji nauką i techniką – traktowanie nauki jako dziwactwa nieprzynoszącego wymiernych efektów 	<ul style="list-style-type: none"> – negatywny stosunek francuskich naukowców (uważających Geista za oszusta) – niejednoznaczny stosunek Wokulskiego (fascynacja, ale i sceptycyzm) 	<ul style="list-style-type: none"> – Ochocki jest przez ludzi swojego środowiska traktowany jak niegroźny dziwak – planów Ochockiego nikt nie bierze poważnie

Sceptyczne spojrzenie na możliwości nauki

- skonstrastowanie postaci naukowców (wynalazców) ze zwykłymi ludźmi, którzy nie rozumieją istoty ich działań;
- sposób kreacji postaci (etymologia nazwiska francuskiego wynalazcy podkreśla fantastyczny rodowód bohatera);
- ukazaniu rzeczywistych efektów działań naukowców (ich plany pozostają w sferze marzeń);
- wynalazki, które miały stać się fundamentem nowej cywilizacji, pozostały w sferze marzeń (jedynym „zrealizowanym” wynalazkiem jest materiał wybuchowy Geista, który został wykorzystany w doskonaleniu technik zabijania ludzi);
- skonstrastowanie postaci wynalazców z innymi ludźmi, przez których ci pierwsi są traktowani jako dziwacy, oszuści, wariaci itd.;
- sceptycyzm Prusa został dodatkowo spotęgowany przez skonstrastowanie utopijnych marzeń naukowców z rzeczywistością.